

Тема: Листяні дерева . Береза.

Мета: детальніше ознайомлення учнів з різноманітністю рослинного світу лісу, поглибити знання учнів про березу, її схожість та відмінність від інших листяних дерев, пристосувати рослини для життя, поширення та використання; розвивати спостережливість, вміння розрізняти різні види рослин; формувати вміння міркувати за аналогією; сприяти корегуванню умінь узагальнювати, робити висновки; виховувати бережливе ставлення до природи, любов до рідного краю; почуття прекрасного в природі.

обладнання: роздавальні картинки, плакати, таблиці, гербарні зразки, енциклопедія «Все про все на світі», пам'ятка.

ХІД УРОКУ

I. Організаційний момент

- Діти, яка пора року настала?
- Як ви дізналися?
- Які зміни відбулися в природі за тиждень?
- **Відагайте загадку:** «Невидимка ходить гаєм, всі дерева роздягає». (*Осінь*)

II. Нервово-психологічна підготовка

Гра «Обери правильну дорогу»

- **Дидактичне завдання:** Уточнити знання дітей про взаємозв'язок людини з природою на основі конкретних правил поведінки в природному середовищі.
- **Ігрова дія:** дитина має визначити, якою стежкою вона пройде і пояснити свій вибір.

Хід гри.

I варіант.

- Пропонуються три стежки. Якщо піти першою – можна потоптати конвалії, якщо другою – наступити на мурашник. Посередині третьої – горить багаття.
- **Висновок.**
- Іти третьою стежкою, але спочатку загасити багаття.
- **II варіант.**
- Слід обрати дорогу. На першій розташований завод - тут забруднене повітря. На другій рухається багато транспорту. Третя дорога – алея з густо насадженими деревами.
- **Висновок.**
- Найкраще йти третьою дорогою, оскільки тут дихатимеш чистим повітрям і можеш слухати спів птахів.

II. Актуалізація опорних знань

- Що оточує нас у житті й одночасно живе своїм життям? (*Рослини*)

- Які ви знаєте рослини? (*Кущі, дерева, трави*) Чим вони відрізняються?
- Де ростуть рослини?

III. Вивчення нового матеріалу

1. Розповідь з елементами бесіди (додаток)

Види

Рослини цього роду відрізняються високим плеоморфізмом; різні автори по-різному розглядають ранг деяких таксонів, що належать до роду. Зазвичай кількість видів оцінюється приблизно в сто або дещо більше ста

Згідно з даними сайту Королівських ботанічних садів в К'ю рід налічує 113 видів і гібридів, найбільш відомі з них:

- Береза вишнева Вид з Північної Америки з блискучою червонувато-коричневою або майже чорною корою.
- Береза карликова. Чагарник висотою зазвичай не більше 1 м з дрібними округлим листям; росте в Європі на болотах, у заболочених сосниках.
- Береза низька або Береза приземкувата Чагарник висотою до 2 м з еліптичними листям; росте в Європі на берегах водойм, на болотах.
- Береза повисла, або Береза бородавчаста, або Береза поникла (*Betula pendula*). Вид, що поширений в Європі та Сибіру; зустрічається також в північній Африці. Кора від білосніжно-білої до сірувато-білої. Висота зазвичай 10-15 м, іноді до 30 м. Молоді пагони голі, бородавчаті (на відміну від Берези пухнастої, у якої молоді пагони опушені і без бородавок).
- Береза корисна. Вид з Гімалаїв висотою до 18 м зі світлою гладкою корою.
- Береза пухнаста (*Betula pubescens*). У Європі нерідко росте поряд з березою бородавчатою. Вище описано як розрізняти ці види. Є номенклатурним типом.
- Береза чорна). Вид зі східної частини Північної Америки. У молодих дерев кора біла і гладка, у старіших — темна, зморшкувата. Імовірно, предковий вид. Береза Ермана або Береза кам'яна . Зустрічається на Камчатці, Сахаліні, по берегах Охотського моря. Названа кам'яною за надзвичайно тверду, щільну і важку деревину, яка тоне у воді.
- Береза Клокова Поширена в Кременецьких горах. Росте на вапнякових скелях, вапняково-піщаних ґрунтах. Локальні популяції нечисленні (близько 20 дерев), зменшуються.

2. *Опис дерева за картиною.*

3. *Аналіз таблиці з листяними деревами*

4. *Аналіз репродуктивної картини мішаного лісу.*

Додатки.

Демонстрація таблиць та наочних матеріалів, на якій зображені дерева берези.

5.Робота з підручником .

Знайти відповіді на запитання

- Чи буває у берези листопад?
- Коли береза цвіте?
- Чому?

6. Фізкультхвилинка.

Учитель

Трава низенька, низенька, Дерев високі, високі. Вітер дерева колише, гойдає,
То вправо, то вліво нахилиє, То вперед, то назад. То вниз пригинає. Птахи
летять, відлітають, А діти за парти сідають.

7. Робота в зошиті.

Робота в зошиті .(завдання 3,4)

Пам'ятка

- Кожен зелений листок, кожна травинка виділяє у повітря кисень. Без нього немає життя. Не топчи, не рви рослини даремно.
- Найгарніша квітка та, що квітує там, де зростає. Не губи її! Невеличкий скромний букет квітів говорить про те, що ти свідомо, добра, бережлива людина.
- Щоб згубити молоде дерево, потрібна хвилинка, а виростити — роки. Не ламай черемху та інші куці! Природа щедра до нас. Усе, що ми маємо,— від неї, то відплати їй своєю добротою, увагою, і вона буде щедрішою.
-

IV. Узагальнення й систематизація знань

1. Гра «Продовжте речення»

Береза – багаторічна деревна (рослина)

Із берези добувають (сік)

Живе береза до (100)років

Квітки дрібні, зібрані в (суцвіття-сережки)

Висота в берези (10-20м)

Деревина беріз (світла)

Її використовують для виготовлення(меблів, фанери, паркету, лиж).

Березу використовують для закріплення (берегів річок, ярів, балок).

2. Відповіді на запитання підручника на с.232

5. Вправа «Мозковий штурм».

- Для чого використовують березу? (В суднобудуванні, для закріплення берегів річок, ярів, балок, виготовлення меблів, паркету, фанери, лиж, шатківниць, застосовують в медицині, в'яжуть віники, роблять кошики, хлібниці).

V. Підсумок уроку

1. — У народі кажуть, що кожна людина у своєму житті повинна посадити дерево. Де б ви не були, ви повинні завжди пам'ятати, що не можна топтати траву, ламати дерева, зривати квіти.

Слова цього вірша повинні надихати вас на добрі справи.

Он повзе мурашка, ось хлюпоче річка. Не ламай ромашку, не топчи травичку.

В зелені діброва, в китицях калина, Глянь, яка чудова наша Україна!

2. Дивовижні факти.

Читання сторінок енциклопедії «Все про все на світі»

VI. Домашнє завдання

- 1) Опрацювати статтю підручника (с.230-232)
- 2) Дібрати загадки про культурні й дикорослі рослини.